

Aan College van B&W
Cc Gemeenteraad Maassluis

Postbus 55
3140 AB Maassluis

Van Adviesraad Samenlevingszaken

T 010 – 593 1905

E samenlevingszaken@maassluis.nl

I www.maassluis.nl/adviesraad-samenlevingszaken

Contactpersoon: G. van Leeuwen

Met medewerking van: Jannie van der Kruk, Jan Spoor, Thea Saktoe, Joke Cats, Henk Zwaneveld, Melanie Steketee, Hans de Jong, Rawaa lehsi, Ger Mies, Bart Luttik, Trudi van Doornik en Paul van Gijzen

Datum 13 oktober 2013

Advies over het armoedebeleid voor kinderen in Maassluis

Inleiding

De Adviesraad voldoet gaarne aan uw verzoek d.d. 23 september u te adviseren over de heroriëntatie van het gemeentelijke armoedebeleid nu extra budget ter beschikking zal komen met name bedoeld voor kinderen in armoede.

Zoals bekend leven in Maassluis ruim 700 jongeren onder de 18 jaar in een gezin met armoede, een inkomen dat lager is dan 110% van de bijstandsnorm. Het gaat relatief vaak om kinderen uit éénoudergezinnen. In verhouding tot hun aandeel in de bevolking gaat het hier om een relatief groot deel dat een niet-westerse afkomst heeft. Bijna altijd gaat het om kinderen uit gezinnen waar de ouders niet in het reguliere arbeidsproces meedraaien. De Adviesraad moet overigens opmerken dat hij geen heel scherp beeld heeft van de samenstelling van de groep. Hoeveel vluchtelingenkinderen zijn er bijvoorbeeld onder deze groep, in hoeverre gaat het om kinderen waarvan de ouders wel een inkomen boven de bijstandsnorm hebben, wat is de leeftijdsamenstelling van de groep. Meer informatie hierover zou welkom zijn. Te denken valt aan een armoedemonitor.

Vaak is er sprake van schulden in deze gezinnen en moeilijk rond kunnen komen, doch armoede betreft niet alleen de financiële kant. Het beïnvloedt ook de psychische en lichamelijke gezondheid, sociale contacten en ontwikkelingskansen. Daardoor ziet men ook dat armoede in zekere mate erfelijk is: kinderen die opgroeien in armoede hebben een grote kans de armen van de toekomst te worden. Er is dus alles aan gelegen om de ontwikkelingsmogelijkheden voor deze kinderen speciaal te ondersteunen. Het gaat daarbij om sociale en emotionele vorming, om lichamelijke vorming, om muzikale vorming en om verbetering van de taalvaardigheid.

Opmerkingen bij het huidige beleid

Deelname beter in beeld brengen

Het armoedebeleid voor deze doelgroep bestaat op het moment hoofdzakelijk uit voorzieningen in de bijzondere bijstand, waarvoor betrokkenen een aanvraag kunnen indienen. Het gaat om een bijdrage in de kosten van buitenschoolse activiteiten, van het lidmaatschap van een sportclub of van een jeugdvereniging, de kosten van een crèche, van kinderopvang en van tussenschoolse opvang, (indirecte) schoolkosten van kinderen, van schoolreisjes en van schoolzwemmen, een bijdrage in de kosten van kindervakantiewerk e.d., de kosten van een muziekschool en van aanschaf van een computer voor brugklassers en een bijdrage in de kosten van overige minimavoorzieningen.

Bij de bespreking van dit onderwerp in de Adviesraad bleek dat niet goed bekend is in hoeverre gebruik wordt gemaakt van de voorzieningen.. De indruk is dat gezien de omvang van de totale groep in Maassluis er slechts

zeer beperkt gebruik wordt gemaakt van de bestaande voorzieningen. Een eerste punt van aandacht is dan ook dat er meer inzicht zou dienen te komen in de mate waarin van de voorzieningen gebruik wordt gemaakt en welke van de hiervoor genoemde groepen (zoals vluchtelingenkinderen, kinderen wier ouders wel een inkomen boven de bijstandsgrens hebben, Nederlanders of allochtonen, in welke leeftijd, jongens of meisjes) wel en welke geen gebruik maken van de verschillende voorzieningen. Dit zou kunnen worden opgenomen in een van de jaarlijkse financiële rapportages van de gemeente.

Oorzaken van geringe deelname

Een vraag is ook waarom er zo weinig gebruik wordt gemaakt van de voorzieningen: is er weinig behoefte aan de voorzieningen, is het onbekendheid, vormen de administratieve procedures een drempel, zijn de bedragen die men zelf nog moet betalen om van de voorzieningen gebruik te maken te hoog, zijn de voorwaarden om in aanmerking te komen beperkend? In dit advies gaat de Adviesraad er van uit dat al deze redenen spelen.

Grens voor de bijzondere bijstand

De voorzieningen in de bijzondere bijstand zijn alleen toegankelijk voor gezinnen met een inkomen tot 110% van de bijstandsgrens. Voorheen was dit 120%. De Adviesraad is er zich van bewust dat deze verlaging van de grens wettelijk is bepaald en dat het gemeentelijke beleid daar geen invloed op heeft. De vraag is dan in hoeverre het mogelijk is om buiten de bijzondere bijstand om maatregelen te treffen die de voorziening toegankelijk maken.

voor de kinderen uit gezinnen die juist boven deze grens zitten.

Maatregelen vereenvoudigen

Wat bij het huidige beleid ook opvalt is dat het bedrag per toekenning (uitgaande van een besteed bedrag van ongeveer 90.000 euro en van 670 toekenningen iets minder dan 150 euro!) erg laag is. Zeker als men in ogenschouw neemt dat voor elke toekenning de procedure van aanvraag, beoordeling, betaling en administratie gevolgd dient te worden. Bij lage bedragen is de ambtelijke inspanning onevenredig hoog. Wij adviseren U dan ook om na te gaan of er eenvoudigere methodes uit te werken zijn, die wellicht wat generalistischer zijn doch minder ambtelijke inspanning vergen. Ook zou overwogen kunnen worden om voorzieningen die wat dit betreft een ongunstige verhouding kennen te schrappen, zeker als er weinig gebruik van wordt gemaakt.

Verhogen bijdrage

Ook kan men zich afvragen of de bijdrage die ouders dienen te betalen naast de bijdrage uit de bijzondere bijstand bij sommige voorzieningen niet dermate hoog is dat deze een te hoge drempel vormt om van de geboden voorziening gebruik te maken. Zo kost zwemonderwijs om diploma A te halen al gauw 600 euro terwijl de bijdrage uit de bijzondere bijstand maximaal 102 euro bedraagt. De bijdrage voor de muziekschool bedraagt eveneens maximaal 102 euro per jaar, terwijl een jaarcursus al snel 240 á 360 euro kost. Een verhoging van de bijdrage uit de bijzondere bijstand kan de toegankelijkheid van deze voorzieningen verbeteren.

Algemene uitgangspunten voor het beleid voor kinderen in armoede

De Adviesraad Samenlevingszaken komt in zijn advies allereerst tot enkele algemene uitgangspunten:

- In de visie van de Adviesraad dient in het toekomstige armoedebeleid voor kinderen voorop te staan dat er in de ontwikkeling van deze kinderen wordt geïnvesteerd. Dus geen voorzieningen in de consumptieve sfeer (zoals pennen schriften en voetbalschoenen en andere kleine uitgaven) doch stimuleren van sociale vaardigheden, verbeteren van taalvaardigheden, lichamelijke en geestelijke vorming, integratie van jongeren met een allochtone achtergrond in de Maassluise samenleving e.d...
- Een tweede punt is dat zoveel mogelijk gebruik dient te worden gemaakt van de krachten die in de Maassluise samenleving aanwezig zijn. Maassluiers die het beter hebben getroffen kunnen minder bedeelden helpen en begeleiden. Verenigingen en organisaties kunnen diensten verlenen aan

- kinderen uit gezinnen in armoede. Er dient zoveel mogelijk te worden gezocht naar samenwerking tussen rijkere en armen, ook tussen kinderen van rijkere ouders en kinderen van armere ouders.
- Een derde uitgangspunt is dat bij de uitvoering van de maatregelen efficiëntie voorop dient te staan. Zo min mogelijk procedures, beoordelingen, administratie en dergelijke. Maatregelen dienen transparant te zijn en eenvoudig. Ook dienen er zo veel mogelijk verbindingen met andere beleidsvelden te zijn: sport, onderwijs, huisvesting, gezondheid, verslavingszorg, integratie etc. Bij dit uitgangspunt hoort ook dat geen pogingen ondernomen hoeven te worden om de effectiviteit te achterhalen. In de gedachten van de Adviesraad gaat het in dit beleidsveld om activiteiten die pas op langere termijn (10-15 jaar) hun vruchten zullen afwerpen. Daarom is het meten hiervan niet goed mogelijk.

Maatregelen en voorzieningen

Zomerschool

Een eerste maatregel waar aan gedacht zou kunnen worden is dat de gemeente de bijdrage of een deel daarvan voor deelname aan een zomerschool van kinderen uit gezinnen met armoede voor zijn rekening neemt. De zomerschool biedt goede mogelijkheden zo is uit het experiment in Maassluis doch ook elders gebleken. Juist voor deze groep kinderen zou de zomerschool ook iets extra's kunnen bieden in hun ontwikkeling en een ouderlijke bijdrage mag dan geen drempel zijn om daar aan deel te nemen. Een moment dat ook extra aandacht vergt is de overgang van de lagere school naar het middelbare onderwijs van kinderen van vooral vluchtelingen. Mogelijk zou het stimuleren van mentorschap deze overgang kunnen vergemakkelijken.

Sport

Een tweede maatregel waar aan zou kunnen worden gedacht is intensivering van het stimuleren van kinderen uit gezinnen met armoede om deel te nemen aan sport en sportverenigingen. Nu reeds ontvangen sportverenigingen op open dagen kinderen en bezoeken kinderen diverse sportverenigingen om te kijken welke sport hen bevalt. Soms wordt er ook vanuit de scholen een bezoek gebracht aan sportverenigingen. De gedachte is dat scholen in groepsverband onder begeleiding van een leraar sportverenigingen bezoeken en dat kinderen die al lid zijn van een sportvereniging als maatje of buddy optrekken met nieuwe leden die interesse tonen voor die vereniging. Daarbij dienen dan ook de faciliteiten voor kinderen uit gezinnen met armoede onder de aandacht te worden gebracht. Mogelijk zou de gemeente ook afspraken kunnen maken met sportverenigingen om kinderen uit gezinnen met armoede gratis lid te kunnen laten worden. Een andere mogelijkheid is dat sportverenigingen een eigen potje voor gratis lidmaatschap van deze groep vormen (eventueel met behulp van sponsors). Sportverenigingen zijn zich immers steeds meer bewust van hun maatschappelijke verantwoordelijkheid en op deze wijze zou de gemeente ook een tegenprestatie krijgen voor de subsidie die de gemeente levert aan de sportaccommodaties en andere subsidies aan de verenigingen. Ook zouden deze sportaccommodaties iets intensiever worden gebruikt.

Bij het deelnemen aan sport zou ook speciaal aandacht dienen te zijn voor de deelname van meisjes. Zo blijkt dat jongens gemakkelijker deelnemen aan een sportvereniging dan meisjes. Ook meisjes van bijvoorbeeld vluchtelingen hebben behoefte aan buitenschoolse activiteiten en deze activiteiten kunnen bijdragen aan hun integratie in de Nederlandse samenleving: mogelijk geen voetbal doch wel korfbal of anders een andere activiteit in groepsverband zoals ballet of muziek.

Zwemonderwijs

Een derde maatregel is het zwemonderwijs. Veel kinderen kunnen al zwemmen als ze in groep 5 en 6 vanuit de school zwemonderwijs krijgen. Doch juist voor gezinnen met armoede kan de bijdrage om op jongere leeftijd (vanaf 5 á 6 jaar) zwemonderwijs te volgen een drempel vormen. Mogelijk kan ook het zwembad als tegenprestatie voor de gemeentelijke subsidie deze faciliteit aan deze doelgroep gratis aanbieden.

De ervaring is dat kinderen van vluchtelingen die ouder zijn dan groep 6 als ze hier aankomen niet meer in aanmerking komen voor gratis zwemonderwijs. Deze groep, die uiteraard zeer beperkt is, zou toch ruimte moeten krijgen.

Vacatures vrijwilligers

Het valt de Adviesraad op dat er veel vacatures voor vrijwilligers zijn nl. ruim 250. (bijvoorbeeld voor taalcoaches) doch dat het aanbod zeer beperkt is. Hier zou zorgvuldig bekeken kunnen worden welke acties ondernomen kunnen worden om vrijwilligers die iets voor deze doelgroep van kinderen kunnen betekenen te werven: adverteren met deze vacatures, ondersteunen van de wervingsactiviteiten van de organisaties bij het werven, meer bekendheid geven aan de financiële faciliteiten voor vrijwilligers etc.

Bekendheid voorzieningen

Het gaat echter ook om de bekendheid van de voorzieningen in het kader van het armoedebeleid voor kinderen bij de doelgroep. Er zal voortdurend aandacht dienen te zijn om de bekendheid te vergroten.

Vereenvoudigen

Mogelijk kan ook het vereenvoudigen van de voorzieningen bijdragen aan een grotere betere bekendheid. Nu gelden voor de verschillende voorzieningen verschillende voorwaarden en verschillende bedragen (bijvoorbeeld 102 euro voor lidmaatschap van een sportclub en een muziekschool, 106 euro voor buitenschoolse activiteiten, schoolwerkweken en schoolreisjes, 84 euro voor schoolkosten basisonderwijs en 100 euro voor voortgezet onderwijs. Het lidmaatschap van de bibliotheek is voor kinderen gratis. Ook gelden voor de diverse voorzieningen verschillende leeftijden (bijvoorbeeld het gratis lidmaatschap van de bibliotheek is tot 16 jaar, terwijl voor de ondersteuning van het lidmaatschap van een sportclub tot 18 jaar geldt). Dit maakt het nodeloos ingewikkeld.

Pasjessysteem

Een gedachte die verder zou kunnen worden verkend is of het mogelijk is de toegankelijkheid van de voorzieningen te vergroten door de kinderen uit de doelgroep gratis een pasje te geven waarmee ze dan gebruik kunnen maken van de voorzieningen van de bijzondere bijstand. Daar waar de gemeente een subsidierelatie heeft met de verstrekker van de dienst waar de pashouder gebruik van maakt zou de gemeente kunnen onderhandelen voor gratis dienstverlening. Mogelijk zou voor deze voorzieningen het pasje ook verstrekt kunnen worden aan kinderen uit gezinnen die iets boven de 110% van de bijstandsgrens zitten. Daar waar er geen subsidierelatie met de gemeente is zou de organisatie waar de pashouder gebruik van maakt de kosten kunnen declareren bij de gemeente. Mogelijk zou men beperkt kunnen beginnen doch in principe zou het pasje toegang moeten bieden aan diverse voorzieningen als lidmaatschap van een sportvereniging, zwemonderwijs, muziekschool, zomerschool, vakantieactiviteiten etc. Dezerzijds is er onvoldoende expertise om te beoordelen op welke onderdelen dit een haalbare kaart is.

Verbeteren sociale infrastructuur

Naast deze maatregelen die gericht zijn op voorzieningen waar individuen gebruik van kunnen maken zal voor het armoedebeleid voor kinderen ook gewerkt dienen te worden aan het verbeteren van de sociale infrastructuur. Hierbij kan worden gedacht aan stimuleren van de samenwerking tussen lokale organisaties: scholen erbij betrekken, het Centrum voor Jeugd en Gezin en de Sociale Dienst van de gemeente. Erop af teams dienen oog te hebben voor onvoldoende participatie van kinderen aan maatschappelijke activiteiten uit gezinnen waar sprake is van armoede en dienen de beschikbare voorzieningen in hun benadering mee te nemen.

Scholen dienen naast taalvaardigheid en rekenen ook aandacht te besteden aan lessen over omgaan met geld, sparen en budgetteren.

Het is bekend dat in sommige gezinnen met armoede veel interesse is voor volkstuinten, terwijl de mogelijkheden daarvoor in Maassluis klein zijn. Mogelijk kan het scheppen van mogelijkheden voor stadstuinbouw een welkome aanvulling zijn en bijdragen aan de vorming van de kinderen uit deze gezinnen.

Adviesraad Samenlevingszaken

11 oktober 2013